Perusterveydenhuollon hoitotakuu on palautettava 14 vuorokauteen myös yli 23-vuotiailla

Hallitusohjelmakirjaus: Palautetaan kiireettömän avosairaanhoidon hoitotakuu 14 vuorokauteen myös yli 23-vuotiaille hoitoonpääsyn nopeuttamiseksi ja perusterveydenhuollon vahvistamiseksi.

Tausta: Kiireettömän hoidon 14 vrk hoitotakuu astui voimaan 1.9.2023. THL:n tilastoraportin mukaan hoitotakuulain kiristyminen nopeutti hoitoonpääsyä lääkärille merkittävästi. Tiukennettu hoitotakuu toimi hyvinvointialueilla ajurina hoidon oikea-aikaisuuden parantamiseksi. Orpon hallitus päätti säästötoimenpiteenä pidentää yli 23-vuotiaiden hoitotakuun kolmeen kuukauteen vuoden 2025 alusta hyvinvointialueiden ja monien muiden tahojen vastustuksesta huolimatta. Hyvinvointialueiden ajankohtaisen tilannekuvan (03/2026) mukaan hoitoon pääsy on jonkin verran heikentynyt lakimuutoksen myötä ja alle 23-vuotiaiden osalta 14 vrk:n hoitotakuun toteutumisessa on merkittävää alueellista vaihtelua.

Perusteluosa: Perusterveydenhuollon vahvistamista on tavoiteltu vuosikymmeniä. Perustason vahvistaminen oli myös yksi sote-uudistuksen keskeisistä tavoitteista. Nopealla hoitoon pääsyllä voidaan ehkäistä sairauksien pahenemista ja pitkittymistä sekä esimerkiksi päivystysten turhaa ruuhkautumista. Suomalaiset ovat kansainvälisestikin verraten eriarvoisessa asemassa hoitoon pääsyssä. Työterveyshuollon sairaanhoitopalvelujen piirissä olevat ja yksityisen sairausvakuutuksen omaavat pääsevät hoitoon usein jo saman päivän aikana. Julkisen perusterveydenhuollon varassa olevat joutuvat odottamaan hoitoon pääsyä huomattavasti pidempään.

Vaikutusarvio: Hoitoon pääsy nopeutuisi ja eriarvoisuus hoitoon pääsyssä vähenisi. Nopeammalla hoitoon pääsyllä ehkäistään sairauksien pahenemista ja pitkittymistä, mikä vähentäisi inhimillistä kärsimystä ja tarvetta erikoissairaanhoidolle ja muille raskaammille palveluille.

Kustannukset: Hoitotakuun pidentäminen vähensi hyvinvointialueiden rahoitusta 91,8 milj. euroa vuodesta 2026 alkaen. Mikäli hoitotakuu palautettaisiin kahteen viikkoon myös yli 23-vuotiaille, kustannus olisi edellä esitetty. Hallitus varasi hallituskaudelle 335 milj. euroa Kela-korvauksiin yksityisen sairaanhoidon tukemiseksi. Korotettujen Kela-korvausten ja pistemäisten kokeilujen sijaan rahat tulisi suunnata hyvinvointialueille julkisen perusterveydenhuollon vahvistamiseen.

Lisätietoja: erityisasiantuntija Kaarina Tamminiemi, kaarina.tamminiemi@soste.fi, 040 577 4614

- **Hyvinvointialueiden ajankohtainen tilannekuva 1/2026 (maaliskuu):** https://stm.fi/documents/1271139/222597201/3_2026%20Hyvinvointialueiden

%20tilannekuva.pdf/d967587d-7dd4-2e91-584b-137d64af8ba5?t=1773756235997

- **State of Health Suomen maaraportti:** soheu-2025-finland-native-language-final-web.pdf
- **Eduskunnan tarkastusvaliokunnan julkaisu 1/2025:** Perustason avosairaanhoidon rakenteet, resurssit ja rahoitus